

dekok és kancellisták magyar formulákat, diplomáciai formulákat formáltak ki, hiszen törökből és németből kellett oda-vissza fordítaniuk.

Predikációk, kalendáriumok, imakönyvek, széphistóriák az egyházak

kezelésében vagy polgári vallalkozásban működő nyomdák kiadványai.

A kéziratok másolásban terjedő virágénekek, a szerelmeslevelek, udvar-

bírói beszámolók, képleltetések a magyar nyelv robbanásszerű térhódí-

tását tanúsítják, Sylvester János szavaival: „a magyar nyelv mindenben

való nemes volta”-t. A nyelv nem ismer határokat, összeköti a három ha-

talom alá szorított országot. Határok nélkül tűnnek fel az új szavak, szó-

kapcsolatok, az érzelmek és a gondolatok eddig ismeretlen kifejezései,

latin és más nyelvek fogalmainak magyarított újdonosságai. Az új **kommu-**

nikációs formák sokaságának szülőhelyei a főúri udvarok, templomi is-

az irodalmi körök, a különböző nyelvek határvidekei, a piacok és a vár-

meggyűlések, az udvarbírói utasítások, a bécsi magyar királyi udvar és

a budai pasák trókamrai. Az egész élet.

Humanizmus és reneszánsz

Az országgyűlés tudományos programját a Mohács után szétszóródó ma-

gyar **humanisták** fogalmazták meg a brüsszeli, a budai és a bécsi körök-

ben. Buda elveszte után még a Nyugati Királyság politikai elítte készített-

te el 1552-ben és nyomtatta ki 1556-ban **Magyarország ábrákkal és fel-**

iratokkal ellátott térképét. A bécsi humanista Wolfgang Lazius a Nádas-

dy támogatását élvező Sylvester János segítségével a **helyneveket magya-**

rul is feltüntető **egységess Magyarországi térképén** a Köpenyes Madonna

és „Pannonia egykori királya!” ábrával az állam folyamatosságát fogal-

mazzák meg a XVII. századra is kihatóan.

A történetírás énekmondó **Tindóli Lantos Sebestyén** (1505?–1556) nemes-

levelet Oláh Miklós írja alá. Az *Eger vár viadaljáról való énekekből* rövidt-

lett, a kultúridő tájékoztatására szolgáló fordítást (1553) pedig ugyan-

csak Oláh érsek humanista neveltje, a tanulmányait Párizsban befejező

és itáliai útja után Bécsben letelepedő humanista, **Zsámboky János** készí-

ti. Tindóli történetírás énekeinek gyűjteményét, a *Chronica*-t Ferdinánd királyi

discsói ajánlással jelenteti meg Kolozsvárott 1554-ben, az országgyűlési-

to próbálkozás idején, amikor Dobó István az erdélyi vajda. A Dobó csa-

lad felkérésére Csabai Mátyas kassai iskolamester írta meg az egri vár di-

cséretét; az *Encomium arcis Agrinet Wittenbergben* 1556-ban könyom-

tatták, nyilván tájékoztatás céljával.

Az alkotó embert központba helyező reneszánsz világlátása, világne-